

โรงพยาบาลศรีสะเกษ
เลขรับ..... 16820
วันที่..... 24 ธ.ค. 2567
เวลา..... 12.18 น.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ โรงพยาบาลศรีสะเกษ งานควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ โทร ๒๖๐๑

ที่ ศก ๐๐๓๓.๒๐๓/ ๕๙๒๕ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอส่งระเบียบปฏิบัติ

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีสะเกษ

คณะกรรมการดำเนินงานด้านการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ ได้ทบทวนและพัฒนาแนวปฏิบัติ IC เพื่อให้การควบคุมและป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีมาตรฐาน จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ การล้างมือ (Hand hygiene)

ในการนี้ จึงขอส่งแนวปฏิบัติ ดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยและเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางสาวณัชชา แซ่เตียว)
ประธานคณะกรรมการ IC

(นายรัฐริน ทรรกเมธา)
รองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์ คนที่ ๒

25 ธ.ค. 2567

(นางแคทรียา เทนสิทธิ์)
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีสะเกษ

27 ธ.ค. 2567

โรงพยาบาลศรีสะเกษ	หน้าที่ ๑/๕	แก้ไขครั้งที่
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : CQC-๐๒๑	วันที่ประกาศใช้ : ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๗	
เรื่อง : การล้างมือ (Hand hygiene)	แผนกที่เกี่ยวข้อง : บุคลากรทุกคน	
ผู้จัดทำ : คณะกรรมการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โรงพยาบาลศรีสะเกษ	ผู้อนุมัติ :	

๑. วัตถุประสงค์ (Purpose)

- ๑.๑ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากมือบุคลากรสู่ผู้ป่วยและสิ่งแวดล้อม
- ๑.๒ เพื่อให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามการล้างมือได้ถูกต้องตามแนวทางการล้างมือ

๒. ขอบข่าย (Scope)

บุคลากรทุกคนในโรงพยาบาลศรีสะเกษ

๓. คำจำกัดความ (Definition)

๓.๑ การล้างมือ (Hand hygiene) หมายถึง การขจัดสิ่งสกปรก และเชื้อโรคออกจากมือ ไม่ว่าจะวิธีการล้างด้วยน้ำกับสบู่ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือการใช้แอลกอฮอล์ล้างมือ

๓.๒ ประเภทของการล้างมือสามารถแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ได้ ๓ วิธี ดังนี้

๓.๒.๑ การล้างมือทั่วไป (Normal hand washing) หมายถึง การล้างมือให้สะอาด ด้วยสบู่เหลว โดยการฟอกมือด้วยสบู่ ๗ ขั้นตอน ใช้เวลาในการฟอกมือ อย่างน้อย ๑๕ - ๒๐ วินาที แล้วล้างออกด้วยน้ำสะอาด ซับมือให้แห้ง ข้อบ่งใช้ในการล้างมือเมื่อให้การดูแลผู้ป่วยที่ไม่ได้มีการสัมผัสสิ่งคัดหลั่งจากร่างกายผู้ป่วย ก่อนและหลังสัมผัสผู้ป่วยแต่ละราย ก่อนการเตรียมให้ยาสำหรับผู้ป่วย และการป้อนอาหารทางปากให้ผู้ป่วย เป็นต้น

๓.๒.๒ การล้างมือด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ (Hygienic hand washing) หมายถึง การล้างมือเพื่อขจัดสิ่งสกปรก และเชื้อจุลชีพที่อยู่ชั่วคราวบนมือ ซึ่งการเกิดจากหลังสัมผัสเลือด และสารคัดหลั่งของผู้ป่วย หรือสัมผัสอุปกรณ์ทางการแพทย์ สิ่งของเครื่องใช้ของผู้ป่วย ที่มีการปนเปื้อนเชื้อ และป้องกันเชื้อก่อโรคบนมือของบุคลากรแพร่กระจายแก่ผู้ป่วย เมื่อให้การดูแลผู้ป่วยที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อสูง เช่น ทารก ผู้ป่วยที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ ผู้ป่วยที่อยู่ในห้องแยก หรือมีการติดเชื้อรุนแรง และเมื่อต้องสอดใส่อุปกรณ์ทางการแพทย์เข้าสู่ร่างกายผู้ป่วย การล้างมือวิธีนี้ทำโดยล้างมือด้วยสบู่ผสมน้ำยาทำลายเชื้อ เช่น ๔% Chlorhexidine gluconate หรือ ๗.๕% Iodophor โดยฟอกมือ ๗ ขั้นตอน อย่างน้อย ๒๐ - ๓๐ วินาที แล้วล้างด้วยน้ำสะอาด เช็ดมือให้แห้ง หรือกรณีมือไม่เปื้อนอาจใช้แอลกอฮอล์เจล ๓ - ๕ มิลลิลิตร ล้างมือทั้ง ๒ ข้าง ให้ครบ ๗ ขั้นตอน รอจนให้แอลกอฮอล์ระเหยจนแห้ง

๓.๒.๓ การล้างมือก่อนผ่าตัดหรือทำคลอด (Surgical hand washing) หมายถึงการล้างมือเพื่อขจัดสิ่งสกปรก และเชื้อจุลชีพที่อยู่ชั่วคราวบนมือ เพื่อลดจำนวนเชื้อจุลชีพประจำถิ่นบนมือสำหรับการเตรียมทำหัตถการ ได้แก่ การผ่าตัด การทำคลอด ฟอกมือด้วยสบู่ผสมน้ำยาทำลายเชื้อ ๔% Chlorhexidine gluconate หรือ ๗.๕% Iodophor ที่มีเจอนถึงข้อศอกนาน ๒-๖ นาที แล้วล้างด้วยน้ำสะอาด และเช็ดให้แห้งด้วยผ้าปราศจากเชื้อ หรือ ใช้แอลกอฮอล์เจล ๕ มิลลิลิตร ล้างมือให้ทั่วจนถึงข้อศอกจนน้ำยาแห้ง และทำซ้ำ ๒ ครั้งรอจนกระทั่งมือแห้ง จึงสวมถุงมือผ่าตัด

โรงพยาบาลศรีสะเกษ	หน้าที่ ๒/๕	แก้ไขครั้งที่
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : CQC-๐๒๑	วันที่ประกาศใช้ : ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๗	
เรื่อง : การล้างมือ (Hand hygiene)	แผนกที่เกี่ยวข้อง : บุคลากรทุกคน	

๓.๓ การล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ (alcohol-based hand rubs) ที่ใช้สำหรับทำความสะอาดมือ มีความเข้มข้นตั้งแต่ ๖๐ - ๙๕ % แอลกอฮอล์ที่มีประสิทธิภาพในการลดเชื้อแบคทีเรียบนมือได้ดี ถ้าผสมแอลกอฮอล์กับคลอเฮกซิดีนจะทำให้ฤทธิ์ฆ่าเชื้อได้นานขึ้น

ข้อดีของการใช้แอลกอฮอล์ในการล้างมือ คือ ออกฤทธิ์เร็ว ไม่ต้องมีอ่างล้างมือ และผ้าเช็ดมือ ขวดใส่แอลกอฮอล์ สามารถวางไว้ข้างเตียงผู้ป่วย หรือพกติดตัวบุคลากรเพื่อความสะดวกในการใช้งาน

การถูมือด้วยแอลกอฮอล์ ใช้เพื่อทำความสะอาดมือในกรณีที่มีมือไม่ได้เปื้อนสิ่งสกปรก เช่น เลือดหรือสารคัดหลั่งอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากแอลกอฮอล์จะเสื่อมประสิทธิภาพเมื่อสัมผัสกับสิ่งสกปรก ปนเปื้อนเลือดและสารคัดหลั่ง การใช้แอลกอฮอล์ควรใช้ในปริมาณ ๓-๕ มิลลิลิตร ใส่ฝ่ามือแล้วถูให้ทั่วฝ่ามือ หลังมือและนิ้วมือจนกระทั่ง แอลกอฮอล์ระเหยจนแห้ง ซึ่งใช้เวลาประมาณ ๒๐-๓๐ วินาที

๔. ความรับผิดชอบ (Responsibility)

๔.๑ หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าหอผู้ป่วย และหัวหน้างาน มีหน้าที่ จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับล้างมือให้พร้อมใช้ ให้ความรู้ ควบคุม กำกับ และติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานตามแนวทางที่กำหนด

๔.๒ พยาบาลควบคุม และป้องกันการติดเชื้อประจำหอผู้ป่วย (ICWN) มีหน้าที่ ให้ความรู้ กำกับ และติดตาม การล้างมือให้ถูกต้อง และติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแนวทางการล้างมือของบุคลากรในหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ

๔.๓ บุคลากรในหน่วยงาน ปฏิบัติตามแนวทางการล้างมือทุกคน

๔.๔ พยาบาลควบคุม และป้องกันการติดเชื้อ มีหน้าที่ ให้ความรู้ ให้ข้อมูลวิชาการที่เกี่ยวข้อง ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูล และร่วมทบทวนหาแนวทางในการปรับปรุงวิธีปฏิบัติ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ

๕. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedure)

๕.๑ การจัดเตรียมอุปกรณ์

๕.๑.๑ มีระบบการจัดหาอุปกรณ์ และการเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมใช้สำหรับการล้างมือ ได้แก่ สบู่เหลว น้ำยาล้างมือ ผ้าหรือกระดาษเช็ดมือ ถังสำหรับทิ้งกระดาษเช็ดมือที่เปื้อน - ปิดฝาโดยใช้เท้า มีคำแนะนำขั้นตอนการล้างมือติดไว้ในบริเวณที่สามารถมองเห็นได้ง่าย ก๊อกน้ำแบบใช้ข้อศอกหมุนได้

๕.๑.๒ เตรียมน้ำยาล้างมือแรงดัน ไว้ทุกจุดเพื่อสะดวกต่อการใช้งาน ใช้ในกรณีมือไม่เปื้อนสิ่งสกปรกชัดเจน หรือก่อนและหลังให้การพยาบาลผู้ป่วยแต่ละราย

๕.๒ การให้ความรู้บุคลากร

๕.๒.๑ บุคลากรใหม่ ได้รับการปฐมนิเทศเกี่ยวกับการล้างมือ และติดตามประเมินการปฏิบัติการล้างมือให้ถูกต้องตามแนวปฏิบัติ

๕.๒.๒ บุคลากรเดิม ได้รับการอบรมฟื้นฟูความรู้ ทุกปี และมีการติดตาม กำกับ ควบคุม ประเมินผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

โรงพยาบาลศรีสะเกษ	หน้าที่ ๓/๕	แก้ไขครั้งที่
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : CQC-๐๒๑	วันที่ประกาศใช้ : ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๗	
เรื่อง : การล้างมือ (Hand hygiene)	แผนกที่เกี่ยวข้อง : บุคลากรทุกคน	

๕.๓ ข้อบ่งชี้ในการล้างมือ บุคลากรทุกคน มีการล้างมือ ตามหลัก ๕ Moment ดังนี้

- ๕.๓.๑ ก่อนสัมผัสผู้ป่วย
- ๕.๓.๒ ก่อนทำกิจกรรมปราศจากเชื้อ
- ๕.๓.๓ หลังสัมผัสเลือด และสารคัดหลั่งของผู้ป่วย
- ๕.๓.๔ หลังสัมผัสผู้ป่วย
- ๕.๓.๕ หลังสัมผัสสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วย

๕.๔ ขั้นตอนการล้างมือ

๕.๔.๑ ก่อนล้างมือ ให้ถอดแหวนหรือเครื่องประดับออก เพื่อให้ทำความสะอาดได้ทั่วถึง

๕.๔.๒ ยืนให้ห่างจากอ่างล้างมือ เพื่อไม่ให้เสื้อผ้าสัมผัสกับอ่างล้างมือขณะล้างมือ

๕.๔.๓ เปิดน้ำราดให้ท่วมมือแล้วฟอกด้วยสบู่หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ โดยใช้ปริมาณ ๓ - ๕ มิลลิลิตร เพื่อให้เพียงพอต่อการล้างมือได้ทุกส่วน

๕.๔.๔ การล้างมือต้องล้างมืออย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ๗ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ฝ่ามือถูฝ่ามือ ล้างมือด้วยน้ำสะอาด ถูจนน้ำยาขึ้นฟอง จากนั้นนำฝ่ามือทั้งสองข้างประกบกัน และถูวนให้ทั่ว

ขั้นตอนที่ ๒ หลังมือ และข้อมือ เพื่อฆ่าเชื้อโรคบริเวณมือ และข้อมือด้านหลัง โดยใช้ฝ่ามือถูบริเวณ หลังมือ และข้อมือสลับไปมาทั้งสองข้าง

ขั้นตอนที่ ๓ ถูฝ่ามือ และข้อมือ นำมือทั้งสองข้างมาประกบกัน ถูฝ่ามือ และข้อมือด้านหน้าให้สะอาด

ขั้นตอนที่ ๔ หลังนิ้วมือถูฝ่ามือ ให้นิ้วมือทั้งสองข้างงอเกี่ยวกัน ถูวนไปมา

ขั้นตอนที่ ๕ นิ้ว และโคนนิ้วหัวแม่มือ กางนิ้วหัวแม่มือแยกออกมา ใช้ฝ่ามืออีกข้างกำรอบนิ้วหัวแม่มือ แล้วถูหมุนไปรอบๆ ทำสลับกันทั้งสองข้าง

ขั้นตอนที่ ๖ ถูปลายนิ้วมือบนฝ่ามือ ให้แบมือแล้วใช้ปลายนิ้วมืออีกข้างถูวนเป็นวงกลม จากนั้นสลับข้างทำแบบเดียวกัน

ขั้นตอนที่ ๗ รอบข้อมือ กำมือรอบข้อมือข้างหนึ่ง ถูจนกว่าจะสะอาด หลังจากนั้นให้เปลี่ยนข้างทำแบบเดียวกับมือข้างแรก

๕.๔.๕ ล้างมือด้วยน้ำสะอาดจนหมดคราบสบู่หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ และปิดน้ำ

๕.๔.๖ เช็ดมือให้สะอาดด้วยกระดาษเช็ดมือ หรือผ้าเช็ดมือแห้งที่สะอาด

๕.๕ การทำความสะอาดอุปกรณ์และภาชนะสำหรับใส่น้ำยาล้างมือ

๕.๕.๑ น้ำยาล้างมือ (Alcohol handrub) อายุการใช้งานไม่ควรเกิน ๑ เดือน

๕.๕.๒ สบู่เหลวที่เปิดใช้ อายุการใช้งานไม่ควรเกิน ๗ วัน

๕.๕.๓ กรณีน้ำยาล้างมือชนิดเติม ควรเปลี่ยนขวดและล้างทำความสะอาด ฝักให้แห้ง สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง (ทุกวันจันทร์) และมีขวดสำรองสำหรับเปลี่ยน อย่างน้อย ๑ ชุด

โรงพยาบาลศรีสะเกษ	หน้าที ๔/๕	แก้ไขครั้งที่
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : CQC-๐๒๑	วันที่ประกาศใช้ : ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๗	
เรื่อง : การล้างมือ (Hand hygiene)	แผนกที่เกี่ยวข้อง : บุคลากรทุกคน	

๕.๕.๔ อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ บริเวณรอบๆ อ่างล้างมือ ไม่เปียกชื้น ควรทำความสะอาดทุกวัน และ เช็ดให้แห้งอยู่เสมอ

๕.๕.๕ ผ้าเช็ดมือไม่ควรใช้ซ้ำหรือใช้ร่วมกัน

๖. เกณฑ์ชี้วัดคุณภาพ (KPI)

อัตราการย่อยละของบุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติตามแนวทางการล้างมือถูกต้อง > ๘๐ %

๗. เอกสารอ้างอิง (Reference Document)

อะเคื่อ อุณหเลขกะ. (2565). แนวทางการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 5 .บริษัทอินเนอร์การ์ด (ไทยแลนด์) จำกัด

อะเคื่อ อุณหเลขกะ. (2561). แนวทางการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์มิ่งเมือง

Centers of Disease Control and Prevention. (2023). *Hand Washing in Communities: Clean Hand Safe Life*. Available from: <https://www.cdc.gov/handwashing/index.html>

Centers of Disease Control and Prevention. (2023). *Hand Hygiene in Healthcare Setting*. Available from: <https://www.cdc.gov/handhygiene/index.html>

๘. เอกสารแนบท้าย (Appendix)

๘.๑ แบบประเมินการล้างมือ บุคลากรโรงพยาบาลศรีสะเกษ

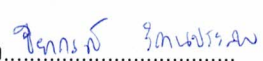
โรงพยาบาลศรีสะเกษ	หน้าที่ ๕/๕	แก้ไขครั้งที่
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ : CQC-๐๒๑	วันที่ประกาศใช้ : ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๗	
เรื่อง : การล้างมือ (Hand hygiene)	แผนกที่เกี่ยวข้อง : บุคลากรทุกคน	

คณะผู้จัดทำ

คณะกรรมการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โรงพยาบาลศรีสะเกษ

ลงชื่อ.....
 (นางสาวชุตินา วังวรุดมิ)
 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
 หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล
 ด้านการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ

ลงชื่อ.....
 (นางอรอุม่า ธรรมแสง)
 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ
 หัวหน้างานด้านการควบคุม
 และป้องกันการติดเชื้อ

ลงชื่อ.....
 (นางสาวปิยนันท์ รัตนประสพ)
 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

ผู้ตรวจสอบ

ลงชื่อ.....
 (นางสาวปิยมาศ จำรัสธนสาร)
 รองผู้อำนวยการฝ่ายการพยาบาล

ลงชื่อ.....
 (นางสาวณัชชา แซ่เตี๋ยว)
 ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน
 ด้านการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อ

ลงชื่อ.....
 (นางศรีอาภา อัจฉริยะสวัสดิ์)
 รองผู้อำนวยการด้านพัฒนาคุณภาพบริการและมาตรฐาน

ผู้อนุมัติ

ลงชื่อ.....
 (นางแคทรียา เทนสิทธิ์)
 ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีสะเกษ

แบบประเมินการล้างมือ บุคลากรโรงพยาบาลศรีสะเกษ

หอผู้ป่วย/หน่วยงาน ..... ผู้รับการประเมิน.....

ลำดับ	วิธีปฏิบัติ	คะแนน	ครั้งที่/ คะแนนที่ได้			รวมคะแนน	หมายเหตุ
			1	2	3		
1	ปฏิบัติตามแนวทาง “ My 5 Moments for Hand Hygiene” 1. ก่อนสัมผัสผู้ป่วย 2. ก่อนทำหัตถการสะอาด / ปราศจากเชื้อ 3. หลังสัมผัสสารน้ำจากร่างกายผู้ป่วย 4. หลังสัมผัสผู้ป่วย 5. หลังสัมผัสสิ่งรอบตัวผู้ป่วย	2					
2	ขั้นตอนการล้างมือ						
	2.1 ถอดแหวนและเครื่องประดับข้อมือ	2					
	2.2 เปิดน้ำราดมือทั้งสองข้างถึงข้อมือ ความแรงพอประมาณ	2					
	2.3 ใช้น้ำสบู่สำหรับการล้างมือทั่วไปหรือใช้น้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับการล้างมือเพื่อทำหัตถการ, การตรวจพิเศษ กคน้ำยาประมาณ 3-5 มล.	2					
	2.4 ฟอกมือสลับกันทั้ง 2 ข้าง ทุกขั้นตอนดังนี้						
	- ฝ่ามือถูกัน	2					
	- ฝ่ามือถูหลังมือและนิ้วถูข้อมือ	2					
	- ฝ่ามือถูฝ่ามือและนิ้วถูข้อมือ	2					
	- หลังนิ้วมือถูฝ่ามือ	2					
	- ถูนิ้วหัวแม่มือโดยรอบฝ่ามือ	2					
	- ปลายนิ้วถูขวางฝ่ามือ	2					
	- ถูรอบข้อมือ	2					
	2.5 ล้างมือและข้อมือด้วยน้ำที่สะอาดจนหมดคราบสบู่หรือน้ำยาฆ่าเชื้อ	2					
	2.6 หลังล้างสบู่หรือน้ำยาฆ่าเชื้อออกจากมือหมดแล้ว ชูมือเหนือระดับข้อศอก	2					
	2.7 ซับมือด้วยกระดาษเช็ดมือหรือผ้าที่แห้งสะอาดที่ใช้ครั้งเดียว ซับจากปลายนิ้วมือมายังข้อมือ	2					
3	ระยะเวลาที่ใช้ฟอกมือทุกขั้นตอน การล้างมือทั่วไป ใช้น้ำสบู่ ใช้เวลา 10 -15 วินาที การล้างมือเพื่อทำหัตถการ ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ ใช้เวลาอย่างน้อย 30 วินาที การล้างมือก่อนทำคลอด ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ ใช้เวลา 2-6 นาที	2					
	รวมคะแนน	30					
	คิดเป็นร้อยละ						

ผู้ประเมิน ..... วัน/ เดือน/ ปี .....

เกณฑ์การให้คะแนน 1. ต่ำกว่า ร้อยละ 69 = ต้องปรับปรุง 2. ร้อยละ 70 - 79 = พอใช้
 3. ร้อยละ 80 - 89 = ดี 4. ร้อยละ 90 - 100 = ดีมาก

หมายเหตุ 1. คะแนนเต็ม 2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องตามมาตรฐาน ถ้าปฏิบัติถูกต้องเป็นบางส่วน ได้ 1 คะแนน

ถ้าไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องเลย ได้ 0 คะแนน ถ้าไม่มีการปฏิบัติในข้อนั้น ให้ใส่เครื่องหมาย - จะไม่นำมาคิดคะแนน

2. สังเกตพฤติกรรมเจ้าหน้าที่แต่ละคน คนละ 3 ครั้ง แล้วนำคะแนนมาเฉลี่ย